

JEUGDRUIMTE *verankerd in het* GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN

Dit document werd ontwikkeld door het project Groene Ruimte met steun van de afdeling Bos & Groen en de afdeling Jeugd en Sport van de Vlaamse Gemeenschap.

STEUNPUNT
JEUGD

I. RUIMTELIJKE PLANNING

1. het ruimtelijk structuurplan (RSP)

▪ algemeen

Het Vlaams-, de provinciale- en gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen vertellen hoe men de ruimtelijke ordening wil realiseren. De plannen geven een

visie weer op de ruimtelijke ordening en beschrijven richtlijnen die voor enkele jaren gevolgd moeten worden. Bij het opmaken van een ruimtelijk structuurplan werkt men op 3 sporen tegelijk: de langetermijnvisie, de kortetermijnactie en de samenwerking met de bevolking.

▪ de lange termijnvisie

De langetermijnvisie legt een kader vast 'van waaruit men een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de economische, sociale en culturele sectoren kan afwegen'. Het spreekt voor zich dat ook (meer) jeugdruimte moet gegarandeerd worden op lange termijn.

▪ de kortetermijnactie

De kortetermijnactie behelst het bieden van concrete oplossingen van actuele problemen. Veelal hebben jeugdwerkinitiatieven, ongeorganiseerde jeugd en jeugdkampeercentra (ruimtelijke) knelpunten van velerlei aard.

▪ samenwerking met de bevolking

Die medewerking kan in elke fase van het planningsproces anders zijn. Een sterke inbreng dient te komen vanuit de jeugd. Ze zijn immers gemiddeld één derde van de totale bevolking. Een permanente wisselwerking is noodzakelijk. Enerzijds dient de jeugdsector haar noden en verzuchtingen kenbaar te maken en beschikbare informatie en plannen aan te bieden aan de opstellers van het RSP. Anderzijds dienen de ruimtelijke planners, de jeugdsector op de hoogte te houden van de evoluties in de structuurplanning en voldoende aandacht te besteden aan jeugdruimte in de breedste zin van het woord.

2. het Jeugdwerkbeleidsplan (JWBP)

▪ algemeen

Het JWBP is een beleidsdocument dat in elke Vlaamse gemeente om de drie jaar wordt opgemaakt. Het geeft een overzicht van het jeugdwerk in de gemeente, zet doelstellingen voorop i.f.v. een goed jeugdwerkbeleid en omschrijft acties om die doelstellingen te bereiken. De Vlaamse overheid verleent subsidies aan gemeentebesturen voor het opmaken en het uitvoeren van het JWBP.

▪ JWBP 2002-2004

Bij de nieuwe planningsperiode '02-'04 is de prioriteit 'ruimte voor kinderen en jongeren'. Gemeentebesturen ontvangen extra subsidies wanneer ze een 'Jeugdruimteplan' opmaken. Het definitieve JWBP '02-'04 zelf dient ten laatste op 15 februari 2002 goedgekeurd te zijn door de gemeenteraad.

3. het Jeugdruimteplan

▪ algemeen

Het jeugdruimteplan bepaalt het beleid inzake ruimte voor de jeugd en het jeugdwerk, minimaal voor een periode tot en met 2004 en bij voorkeur voor de resterende jaren van de gemeentelijke legislatuur en het daaropvolgende jaar. De opmaak van het plan moet binnen één van de planningsjaren ('02, '03 of '04) rond zijn.

▪ jeugdruimtebeleid

Het jeugdruimtebeleid wordt gezien als een onderdeel van het jeugdwerkbeleid. Jeugdwerkbeleid is op haar beurt deel van het gemeentelijk beleid, dus ook van het ruimtelijk beleid. Omwille van het streven naar een integraal en geïntegreerd jeugdbeleid mag het jeugdruimteplan dus niet losgezien worden van het globale gemeentebeleid. Jeugdruimtebeleid is een beleidsdomein dat op korte én op lange termijn moet bekeken worden.

▪ **ruimte voor jeugd en jeugdwerk**

Jeugdruimte moet zeer breed geïnterpreteerd worden. Ruimte kan je niet enkel benaderen vanuit een fysieke invalshoek (de vierkante meters), maar ook vanuit een psychische invalshoek (verdraagzaamheid t.o.v. de jeugd, participatie van kinderen en jongeren bij beleidsvorming en -uitvoering). Bij het Jeugdruimteplan ligt de klemtoon op de fysieke ruimte. Fysieke ruimte voor jeugd en jeugdwerk behelst in elk geval meer dan louter jeugdlokalen en speelpleintjes. Wat is er in de gemeente aanwezig aan ruimte voor jeugd en jeugdwerk? Dit is een zeer ruime en geen eenvoudige vraag. Want naast de expliciet voor kinderen, jongeren of jeugdwerk bedoelde ruimte bestaat er immers nog veel 'impliciete infrastructuur' waar kinderen, jongeren en jeugdwerk veel gebruik van maken, ook al is die ruimte niet in hoofdzaak voor hen bedoeld.

II. **AANDACHT VOOR JEUGD IN ELKE FASE VAN DE OPMAAK VAN HET RSP**

1. Oriënterende fase

Een startnota wordt opgesteld met:

▪ **inventaris relevante gegevens**

Ook gegevens over jeugd/jeugdwerk en jeugdtoerisme worden verzameld. Veel van dat werk werd reeds gedaan. Het is te vinden in het Jeugdwerkbeleidsplan (JWBP) en het eventuele Jeugdruimteplan. De jeugddienst weet er alles van.

- jeugdwerkinitiatieven en ledenaantallen, speelpleinwerkingen, scholen
- demografische gegevens van de gemeente, deelgemeenten, wijken
- mobiliteit van de jeugd: hoe verplaatsen ze zich, welke trajecten
- buitenruimte: (buurt)speelpleinen, speelbos, speelterreinen bij jeugdlokalen, speelstraat, skatepark, ...
- binnenruimte: jeugdcentrum, jeugdhuis, jeugdlokalen, jeugdkampeercentra, fuifzaal, repetitieruimte, ...

Let wel: hier hebben we het enkel over expliciete jeugdruimte, ruimten die 'jeugd' als hoofdfunctie hebben. Daarnaast maken kinderen en jongeren ook veelvuldig gebruik van 'impliciete ruimte'.

- publieke ruimte: parken en pleinen, straten en veldwegen, stadskern, bibliotheek, sportterreinen en -zalen, zwembad, ...
  - privé-ruimte: privé-bos, recreatiepark, sportinfrastructuur, buitenschoolse opvang, jeugdcafé, discotheek, bioscoop, ...
- #### ▪ **inventaris van de problemen en kansen in de gemeente**
- In het gemeentelijk Jeugdwerkbeleidsplan en het Jeugdruimteplan worden noden, doelstellingen en acties omschreven. Neem ze over!
- gebrek aan buitenruimte (speelbos of andere toegankelijke groene ruimte, ...)
  - gebrek aan binnenruimte (fuifzaal, ...)
  - problemen met bestaande buitenruimte (te klein, te weinig avontuurlijk, officieel ontoegankelijk, verkeersveiligheid, bereikbaarheid, ...)
  - problemen met bestaande binnenruimte (te klein, bereikbaarheid, zonevreemde jeugdlokalen of jeugdkampeercentra, bouwovertreidingen, ...)
  - een nieuwe verkaveling trok jonge gezinnen aan, waardoor het ledenaantal van de plaatselijke jeugdbeweging sterk zal toenemen (behoefte aan meer speelruimte)
  - gemeente heeft een grote aantrekkingskracht betreffende jeugdtoerisme (kampeerterreinen en kamphuizen)
- #### ▪ **eerste visie op gewenste ruimtelijke structuur**
- Ook m.b.t. expliciete en impliciete ruimte voor jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme!
- #### ▪ **definiëring onderzoeksproces**
- Er wordt bepaald hoe en met wat men verder gaat. Prioritaire onderzoeksvelden worden vooropgesteld. Samenwerkingsmodellen worden in het leven geroepen.
- Hoe worden jeugd/jeugdwerk in het proces betrokken?
- ambtenaar jeugddienst die info en visie levert i.v.m. jeugd(werk) en zich op de hoogte houdt van het procesverloop
  - vertegenwoordiger jeugd/jeugdwerk (jeugddienst, jeugdraad, ...) in de voorbereidende (ambtelijke) werkgroep en/of stuurgroep RSP
  - invoegen van een 'jeugdparagraaf'
  - jeugdruimte als deelstudie van het RSP (ev samenlopend met de opmaak van het Jeugdruimteplan)

2. Visievormende fase

De startnota wordt besproken met opdrachtgever, ambtelijke werkgroep en stuurgroep. Dit resulteert in een 'nota doelstellingen en prioriteiten inzake de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente'. Zorg ervoor dat ook doelstellingen m.b.t. jeugdruimte opgenomen worden en indien nodig als prioriteit bestempeld worden.

3. Onderzoeksfase

Sectorale nota's worden opgesteld met als inhoud:

- **onderzoek naar toekomstige activiteiten**
  - Raadpleeg de jeugddienst, de jeugdraad, jeugdgroepen, jeugdkampeercentra of ze relevante toekomstplannen hebben. (inplanting van een jeugdcentrum, nieuw jeugdlokaal, verbouwingen, ...)
  - Raadpleeg het Jeugdwerkbeleidsplan en het Jeugdruimteplan.
- **eventueel voor welbepaalde gebieden deelstudies**
  - Zorg ervoor dat de visie van het jeugdwerk zoals in het Jeugdwerkbeleidsplan en het Jeugdruimteplan worden opgenomen in een 'sectorale nota jeugd'.

4. Afwegingsfase

Verschillende mogelijkheden en wenselijkheden worden tegenover elkaar afgewogen. Daar zeer veel onderdelen van het RSP gevolgen, invloed en betrekking hebben op jeugd en jeugdwerk, moet voldoende aandacht gaan naar de jeugdvriendelijkheid ervan. Bij alle sectorale nota's wordt getoetst of ze niet strijdig zijn met bestaande jeugdplannen en –doelstellingen.

5. Gewenste ruimtelijke structuur

Een nota 'beschrijving van de gewenste ruimtelijke structuur' wordt opgesteld. De gewenste ruimtelijke structuur moet voldoende aandacht geven aan jeugd/jeugdwerk en jeugdtoerisme.

6. Bindende bepalingen

Bindende bepalingen worden opgesteld in volgende onderdelen:

- **selecties en indeling in categorieën van ruimtelijke entiteiten**

Veelal komt jeugdruimte terecht in de toeristisch-recreatieve structuur. Jeugdbeleid dient echter in elke structuur een plaats te verwerven, dus ook wat betreft wonen of verkeer en vervoer.
- **kwantitatieve bepalingen voor ruimtegebruik per activiteit**

Er worden ook bepalingen i.v.m. jeugd/jeugdwerk en jeugdtoerisme opgenomen.
- **taakstellingen i.v.m. de uitvoering van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan**

7. Goedkeuringsprocedure

Het ontwerp GRS wordt voorgesteld aan verschillende instanties (gemeenteraad, bevolking, enz.) en bijgestuurd. Het ontwerp RSP wordt ter advies voorgelegd aan de jeugdraad. Om inspraak van de jeugd en het jeugdwerk te verzekeren/stimuleren wordt speciaal voor hen een informatie- en inspraakvergadering georganiseerd. Ze geven er niet alleen hun visie op de expliciete jeugdruimte, maar ook op algemene thema's.

III. JEUGDRUIMTE IN HET UITEINDELIJKE RSP

1. Informatief gedeelte

- **beschrijving, analyse en evaluatie van de bestaande fysieke ruimtelijke toestand**

Ook m.b.t. jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme! (zie II.1. Oriënterende fase)
- **beschrijving, analyse en evaluatie van het gevoerde ruimtelijk beleid**

Ook m.b.t. jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme! (zie II.1. Oriënterende fase)

- **onderzoek naar toekomstige ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten**
Ook m.b.t. jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme! (zie II.1. Oriënterende fase / II.3. Onderzoeksfase)
- **verband met de hogere structuurplannen**
Misschien bestaan er hogere structuurplannen met rechtstreekse linken met jeugd (bvb toeristisch-recreatieve netwerken op Vlaams niveau)

2. Richtinggevend gedeelte

- **doelstellingen, prioriteiten inzake ruimtelijke ordening**
Ook m.b.t. jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme!
  - de bestaande capaciteit aan jeugdtoerisme wordt behouden of vergroot
  - jeugdgroepen moeten groene ruimte ter beschikking krijgen in de buurt van hun lokaal
  - multifunctionele publieke ruimte kan een prioriteit zijn.
  - ...
- **beschrijving van de gewenste ruimtelijke structuur uitgaande van de bestaande ruimtelijke structuur en van economische, sociale, culturele, agrarische, mobiliteits-, natuur- en milieubehoefte en gevolgen**
Ook m.b.t. jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme!
  - er wordt gestreefd om zoveel mogelijk groene ruimte te creëren/toegankelijk te maken voor jeugd(werk)
  - verloederd voetwegennet wordt opgewaardeerd en uitgebreid
  - nieuwe jeugdlokalen/jeugdkampeercentra worden daarom en daarom best gelokaliseerd aan de gemeentegrens of juist in het dorpscentrum
  - ...
- **maatregelen, middelen, instrumenten en acties tot uitvoering van het ruimtelijk structuurplan**
Ook m.b.t. jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme!
  - die en die punten uit het JWBP zullen prioritair worden uitgevoerd
  - recreatief medegebruik door jeugd/jeugdwerk mogelijk maken
  - ...

3. Bindend gedeelte

- **wat uitgevoerd moet worden in ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP)**
Ook m.b.t. jeugd/jeugdwerk, jeugdtoerisme!
  - x ha recreatie/groenzone, bos worden voorzien
  - bij een nieuwe verkaveling wordt x % van het domein voorzien als groene speelruimte
  - regulariseren van zonevreemde jeugdlokalen
  - ...

MEER WETEN ?

boek 'Jeugd bij bosjes, groene speelruimte gepland & geplant'

Dit boekje beschrijft uitgebreid het stappenplan van het project Groene Ruimte dat kan leiden tot het plannen van meer groene speelruimte in je gemeente. Praktijkgerichte informatie maakt het mogelijk kwalitatieve, avontuurlijke, spel- en natuurvriendelijke groene ruimte te realiseren. Ook concrete ervaringen uit 25 projectgemeenten, een overzicht van subsidiekanalen en de Vlaamse bostoegankelijkheid zijn opgenomen.

helpdesk 'Steunpunt Jeugd'

Met alle vragen over (groene) speelruimte kan je terecht bij:

Steunpunt Jeugd vzw, Arenbergstraat 1 d, 1000 Brussel

tel 02/551 13 78, fax 050/551 13 85, email frank.strynck@steunpuntjeugd.be